

Memo **Gezondheidsraad beoordeelt onderzoek Adang naar effecten van radiofrequente velden op ratten**

Verantwoording Deze korte beschrijving geeft een **eerste indruk**. Indien er behoefte is, bijvoorbeeld vanwege vragen uit de samenleving of media, kan deze eerste indruk uitgewerkt worden tot een met alle deelnemers afgestemde Kennisplatformreactie.

Datum	09-06-2010	Bijlagen	-
Opsteller	Kennisplatformbureau i.s.m. Sec Gezondheidsraad cie EMV	Referentie	KP EMV 201006009-01

Aanleiding

De Gezondheidsraad heeft op 9 juni 2010 een advies uitgebracht waarin zij het onderzoek van Adang beoordeelt. Adang heeft onderzoek gedaan naar de effecten van langdurige blootstelling van ratten aan radiofrequente velden. Het promotieonderzoek leidde in juni 2008 tot uitgebreide media-aandacht. In de Tweede Kamer werd gevraagd of dit aantoonde dat ratten eerder overlijden door blootstelling aan GSM-straling. In 2009 heeft de Minister van VROM de raad gevraagd om een reactie op het onderzoek.

Eerste indruk

De Gezondheidsraad vindt dat de conclusies van Adang wetenschappelijk niet houdbaar zijn omdat Adang zich baseerde op een onvolledige analyse van de gegevens. Adang concludeerde dat er effecten zijn van langdurige blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden op het bloedbeeld en op de overleving. Uit de volledige analyse van de sterftegegevens die de Gezondheidsraad heeft laten uitvoeren blijkt geen effect op overleving. De Gezondheidsraad ziet ook geen effecten op het bloedbeeld.

Achtergrond

Adang bestudeerde de effecten van langdurige blootstelling van ratten, gedurende 21 maanden, 2 uur per dag, 7 dagen per week, aan drie typen radiofrequente elektromagnetische velden: een 970 MHz GSM-achtig signaal, een 970 MHz signaal zonder de voor GSM kenmerkende pulsen, en een 9,70 GHz signaal. De raad heeft grote moeite met het feit dat Adang niet of nauwelijks vermeldt dat de 9,7 Ghz groep slechts circa 6 in plaats van de aangegeven 21 maanden is blootgesteld.

Het promotieonderzoek van Adang leidde in juni 2008 tot veel media-aandacht. Het onderzoek werd aangehaald als aanwijzing voor een relatie tussen mobiele telefonie en kanker. In tegenstelling tot wat in de media werd gemeld maakte WIFI geen deel uit van het onderzoek. Het onderzoek is in oktober 2009 in een wetenschappelijk tijdschrift gepubliceerd.

De Gezondheidsraad concludeert "dat de vraagstelling van het onderzoek interessant en relevant is, maar dat het onderzoek methodologische gebreken kent en dat de analyse van de gegevens meerdere onvolkomenheden bevat." De Gezondheidsraad bevestigt in dit advies haar algemene conclusie dat er geen oorzakelijk verband tussen gezondheidsproblemen en blootstelling aan de elektromagnetische velden afkomstig van mobiele telefoons of basisstations voor mobiele telefonie is aangetoond. De conclusie van de Gezondheidsraad is in lijn met de Kennisplatform beoordeling over het proefschrift van Adang.

Publicatie

Gezondheidsraad. Langetermijneffecten van radiofrequente elektromagnetische velden. Beoordeling onderzoek D. Adang. Den Haag: Gezondheidsraad, 2010; publicatienr. 2010/09. (www.gr.nl)